

ENTU SIASMIE

El repte i l'obstinació en la Col·lecció MACBA

Exposició itinerant 2017-2019

**Ignasi Aballí / Vito Acconci / Maja Bajevic /
Marcel Broodthaers / Anne-Lise Coste /
Esther Ferrer / Peter Friedl / Richard Hamilton /
Emanuel Licha / Gordon Matta-Clark /
Cildo Meireles / Younès Rahmoun /
Tere Recarens / Àngels Ribé / Dieter Roth /
Mireia Sallarès / Zush**

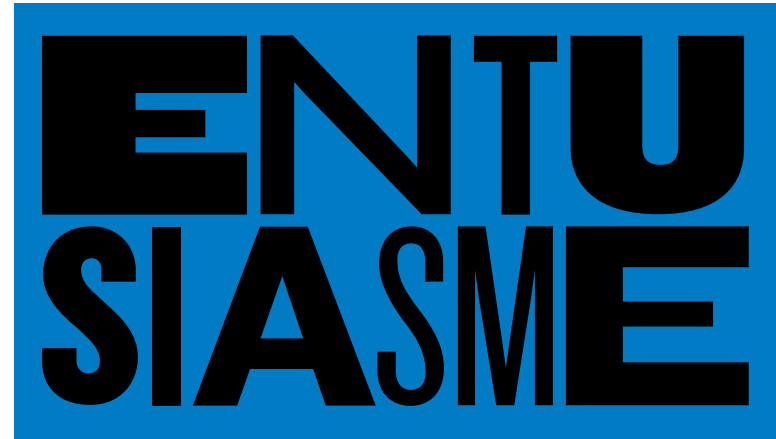
**Diputació
Barcelona**

#DibaOberta

ENTU SIASME

El repte i l'obstinació en la Col·lecció MACBA

El repte i l'obstinació en la Col·lecció MACBA

**Ignasi Aballí / Vito Acconci / Maja Bajevic /
Marcel Broodthaers / Anne-Lise Coste /
Esther Ferrer / Peter Friedl / Richard Hamilton /
Emanuel Licha / Gordon Matta-Clark /
Cildo Meireles / Younès Rahmoun /
Tere Recarens / Àngels Ribé / Dieter Roth /
Mireia Sallarès / Zush**

«**Entusiasme. El repte i l'obstinació en la Col·lecció MACBA**» és una exposició itinerant del Programa d'Arts Visuals de l'Oficina de Difusió Artística (ODA) de la de la **Diputació de Barcelona**, organitzada en conveni amb el **Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA)**, i en col·laboració amb els **municipis** que l'acullen.

EXPOSICIÓ

Artistes

Ignasi Aballí, Vito Acconci, Maja Bajevic, Marcel Broodthaers, Anne-Lise Coste, Esther Ferrer, Peter Friedl, Richard Hamilton, Emanuel Licha, Gordon Matta-Clark, Cildo Meireles, Younès Rahmoun, Tere Recarens, Àngels Ribé, Dieter Roth, Mireia Sallarès i Zush

Comissariat

David Armengol

Producció

Programa d'Arts Visuals de l'Oficina de Difusió Artística de la Diputació de Barcelona

Itinerància

Programa d'Arts Visuals de l'Oficina de Difusió Artística de la Diputació de Barcelona
Ajuntaments participants

Coordinació i producció de l'edició

Gabinet de Premsa i Comunicació de la Diputació de Barcelona

Disseny i realització del servei educatiu per a educació infantil, educació primària i adults

Experimentem amb l'Art

Disseny i realització del servei educatiu per a educació secundària

Jordi Ferreiro

Disseny i realització del servei educatiu per a famílies

Marta Galán

Activitats vinculades

Ignasi Aballí
David Armengol
Ferran Barenblit
Antònia Maria Perelló
Tere Recarens
Àngels Ribé
Mireia Sallarès

Assessorament, suport tècnic i correus

MACBA

Adaptació de l'exposició per a cada itinerància

David Armengol
Feltre
MACBA
Programa d'Arts Visuals de l'Oficina de Difusió Artística de la Diputació de Barcelona

Transport i muntatge

Feltre

Embalatges i elements expositius

Feltre

Disseny gràfic

Setanta

Assegurança

Salomó & Bonet Godó

www.diba.cat/oda/entusiasme · #ExpoEntusiasme

OPUSCLE

Edició i producció

Gabinet de Premsa i Comunicació. Diputació de Barcelona

Coordinació tècnica

Programa d'Arts Visuals de l'Oficina de Difusió Artística de la Diputació de Barcelona

Disseny gràfic i maquetació

Setanta

Impressió

Gráficas Gongraf

© dels textos: els autors respectius
© de les imatges de les obres: els autors respectius i VEGAP
© de les imatges dels serveis educatius:
Eva Guillamet

DL: B 2695-2018

L'objectiu del **Programa d'Arts Visuals** de l'Oficina de Difusió Artística (ODA) de la **Diputació de Barcelona** és donar suport a les polítiques locals d'art contemporani de la seva demarcació amb tres línies estratègiques: a) contribuint a la formació i a la professionalització dels tècnics municipals d'arts visuals; b) oferint als municipis projectes de difusió d'art contemporani, principalment exposicions itinerants; i c) promovent serveis i recursos vinculats a les exposicions per a la formació i la participació dels ciutadans.

La metodologia d'aquest programa és treballar a partir de les necessitats, la diversitat i les potencialitats dels ajuntaments; treballar amb institucions, comissaris, artistes, empreses i professionals de referència; i buscar l'equilibri entre l'excel·lència i la divulgació.

El **MACBA**, Museu d'Art Contemporani de Barcelona, assumeix, com a ens públic, la responsabilitat de transmetre l'art contemporani, oferir-ne una multiplicitat de visions i generar debats crítics sobre l'art i la cultura, una missió que aspira a integrar públics cada vegada més amplis. A això s'hi afegeix la vocació educativa, la voluntat d'innovació, el compromís de preservar el patrimoni i de treballar en xarxa amb d'altres institucions. La col·laboració amb el Programa d'Arts Visuals de la Diputació de Barcelona permet portar a terme amb èxit bona part d'aquests objectius.

Índex

- 6 «Entusiasme. El repte i l'obstinació en la Col·lecció MACBA», David Armengol**
- 10 Ignasi Aballí**
- 12 Vito Acconci**
- 14 Maja Bajevic - Emanuel Licha**
- 16 Marcel Broodthaers**
- 20 Anne-Lise Coste**
- 22 Esther Ferrer**
- 24 Peter Friedl**
- 26 Gordon Matta-Clark**
- 30 Cildo Meireles**
- 32 Younès Rahmoun**
- 33 Tere Recarens**
- 36 Àngels Ribé**
- 38 Dieter Roth - Richard Hamilton**
- 42 Mireia Sallarès**
- 44 Zush**
- 46 Servei educatiu**
- 49 Activitats vinculades**
- 50 Itinerància**

Entusiasme

El repte i l'obstinació en la Col·lecció MACBA

«Entusiasme. El repte i l'obstinació en la Col·lecció MACBA» és un projecte que aborda la contemporaneïtat des d'una perspectiva optimista, persistent i apassionada. Un concepte directe que, en lloc de situar les obres dins d'un àmbit temàtic o cronològic determinat, s'erigeix com un to específic; és a dir, una manera particular d'entendre la pràctica artística que reivindica la intensitat anímica del treball en l'art.

En termes generals, l'*entusiasme* s'entén com un procés subjectiu d'exaltació de l'ànim, en què la passió i el fervor actuen com a detonant emocional d'allò que —ja sigui discret o ambiciós, íntim o públic— es vol aconseguir. Mitjançant una anàlisi plural del concepte, el projecte revisa la col·lecció del MACBA amb l'objectiu d'escenificar i contrastar tot un seguit de comportaments i actituds sensibles a aquesta excitació. Una posició ferma i obstinada que s'allunya d'actituds ingènues o simplement alegres i aposta per qüestions de confiança, resistència i furor a diferents nivells. L'exposició proposa un exercici d'activació de les obres, en què s'entrecreuen causes i desafiaments diversos, cosa que dona lloc a una selecció de reptes singulars que, situats dins de l'àmbit de l'art contemporani, transiten entre les obsessions individuals i els compromisos d'ordre estètic, social o polític.

Seguint aquestes premisses, «Entusiasme. El repte i l'obstinació en la Col·lecció MACBA» proposa cinc aproximacions possibles basades en l'acte entusiasta: la construcció cosmogònica, la potència creativa de la vida quotidiana, la càrrega performativa del cos, l'activisme de caràcter social i la posada en crisi de la pròpia noció d'*art*. D'aquesta manera, la voluntat d'artistes com Zush, Anne-Lise Coste o Younès Rahmoun per construir un món propi mitjançant vivències, fantasies o creences; la repetició de gestos simples i quotidians d'Esther Ferrer, Ignasi Aballí, Dieter Roth, Richard Hamilton o Tere Recarens; la performativitat com Vito Acconci o Àngels Ribé; l'acció inconformista de Maja Bajevic, Emanuel Licha, Mireia Sallarès, Cildo Meireles o Gordon Matta-Clark, i, finalment, la crítica al propi sistema de l'art de figures com Marcel Broodthaers o Peter Friedl suggereixen una seqüència narrativa en què l'entusiasme denota una posició ideològica forta enfront del fet artístic: aquella que, al cap i a la fi, concep l'art com un acte de fe capaç d'assolir el que es proposa, ja sigui canviar el món o simplement qüestionar-se a si mateix.

«Entusiasme» rep l'herència conceptual de dos projectes centrats en aquest concepte i esdevinguts a Barcelona a mitjan dècada del 2000. D'una banda, el projecte «Fe i entusiasme» (2004), de l'artista Antonio Ortega: una exposició processual centrada en la noció d'*èxit* i organitzada a l'Espai 13 de la Fundació Joan Miró, que consistia en l'intent de captar fons per construir una figura de cera de Yola Berrocal, màxim exemple de l'entusiasme segons l'artista. De l'altra, l'exposició «Entusiasme» presentada a la Fundació Tàpies el 2005: un arxiu de pel·lícules vinculades al moviment polonès de cinema *amateur* entre el 1950 i el 1980 recopilades pels artistes Neil Cummings i Marysia Lewandowska. Ambdues propostes incorporaven un impuls alliberador sorgit de la passió. I aquí, en el repte més visceral que racional, més apassionat que estratègic, és on resideix la intensitat d'aquesta revisió de la col·lecció del MACBA. Malgrat marcar-se objectius ben diferents, i fer-ho mitjançant registres de presentació dispersos, tots els artistes de l'exposició comparteixen un mateix gest: dir amb contundència.

Seguint un efecte de contagi i complicitat, els tres conceptes que sustenten la mostra —*entusiasme*, *repte* i *obstinació*— s'expandeixen també cap a tots els agents i estructures que intervenen en el projecte: la posició del curador, la configuració de la col·lecció del MACBA, la voluntat divulgativa del Programa d'Arts Visuals de la Diputació de Barcelona i, en el millor dels casos, la interrelació amb les persones i els col·lectius que visitaran l'exposició.

David Armengol, comissari de l'exposició

Ignasi Aballí

Barcelona, 1958

El treball d'Ignasi Aballí convida a una reflexió conceptual sobre la representació i la percepció de registres artístics com la pintura, la fotografia o el vídeo. Des dels anys vuitanta, l'artista inventa i reorganitza imatges i objectes buscant sempre una confrontació discursiva entre allò present i allò absent, entre allò visible i allò invisible. La seva obra respon a l'excés d'imatges que caracteritza la nostra societat actual, en què tot sembla condicionat a un tipus de consum tancat i prefigurats. Així, els seus projectes s'alliberen de les convencions de l'art tot apostant per una altra manera d'entendre l'ofici de l'artista. D'aquesta manera, les seves obres es defineixen més aviat per accions derivades d'una suposada no-acció, incorporant així conceptes com l'error, l'atzar o l'imprevist.

En aquestes dues instal·lacions, Aballí explora els processos de la pintura des d'un gest inútil i costós que, un cop finalitzat, sembla retornar l'obra a un estat d'invisibilitat i inexistència. D'una banda, *Pell 1* és un metre quadrat de vernís sobre la paret blanca de la sala d'exposicions; de l'altra, *Gran error* és un metre quadrat de Tipp-Ex sobre la superfície d'un metre quadrat de color negre pintat a la paret. En els dos casos, Aballí juga amb la metareferencialitat de l'art per desdibuixar els límits entre contingut i suport, entre discurs i estructura.

Pell 1

1995
Vernís brillant
100 x 100 cm
Col·lecció MACBA
Fundació MACBA
Donació Jordi Soley
© Ignasi Aballí, 2017
Gasull Fotografia

Gran error

1998
Corrector i pintura sobre paret
100 x 100 cm
Col·lecció MACBA
Fundació MACBA
Donació Jordi Soley
© Ignasi Aballí, 2017

Fotografia: Bibiana Fuentes

Vito Acconci

Nova York, 1941-2017

Vito Acconci va iniciar la seva trajectòria artística com a poeta a mitjans de la dècada dels seixanta, quan va començar a desenvolupar accions performatives amb els espais i objectes que tenia a l'abast. Així, les seves accions van començar a inserir-se dins l'àmbit de l'art i van evolucionar cap a un treball especialment centrat en el seu cos des d'un interès físic i psicològic. Acconci basa el seu treball en experiències que esborren les fronteres tradicionals entre l'artista i el seu públic. A finals dels anys vuitanta, el seu interès per l'espai públic el va portar a crear l'anomenat Acconci Studio, un equip de treball format per arquitectes i artistes que proposen intervencions de tipus mediambiental i arquitectònic.

Three Adaptation Studies

Tres estudis d'adaptació

1970

Pel·lícula super-8 mm

transferida a vídeo

B/n

Sense so

8 min

Col·lecció MACBA

Fundació MACBA

© Vito Acconci, VEGAP,

Barcelona, 2017

Fotografia: MACBA

En aquest film experimental, Vito Acconci ofereix resistència física a tres accions de certa incomoditat. En la primera, l'artista, que porta els ulls embenats, intenta esquivar tota una sèrie de pilotes que li són llançades; en la segona, manté els ulls ben oberts mentre té la cara plena de sabó; per acabar, intenta ficar-se tot el puny a la boca. Tot i la seva senzillesa i absurditat, la peça explora la capacitat de reacció dels sentits, ja que en cada un dels exercicis hi ha un sentit que ha de mantenir-se fort. Com si es tractés d'un joc infantil, el tacte, la vista i el gust han d'aconseguir imposar-se a les adversitats.

Maja Bajevic - Emanuel Licha

Sarajevo, 1967
Mont-real, 1971

Maja Bajevic centra el seu treball en la revisió poètica de les fractures socials i històriques derivades del conflicte i la guerra. En aquest sentit, les guerres viscudes a l'antiga ex-Iugoslàvia juguen un paper destacat dins la seva trajectòria. Els seus projectes exploren l'impacte dramàtic dels esdeveniments bèl·lics en la vida quotidiana de les persones que els pateixen, buscant així una presa de consciència per part de l'espectador. Bajevic va ser coneguda internacionalment amb *Women to Work* (Dones treballant, 1999-2000), una sèrie de *performances* en què van participar cinc dones víctimes de la massacre de Srebrenica durant la Guerra de Bòsnia el 1995. En una d'aquestes accions, titulada *Washing up*, les dones rentaven a mà diversos draps amb lemes de l'època del dictador Tito fins que aconseguien esborrar les paraules escrites.

Green Green Grass of Home *Verda verda gespa de casa*

2002
Vídeo monocanal, color, so,
17 min 53 s i enregistrament
sonor
Col·lecció MACBA
Fundació MACBA
Obra adquirida gràcies
a Maria Entrecanales
© Maja Bajevic, VEGAP,
Barcelona, 2017
Fotografia: Eva Guillamet

Aquesta peça és un exemple de la col·laboració de Maja Bajevic amb el també artista i cineasta canadenc Emanuel Licha. Al llarg del vídeo, Bajevic, mentre camina per un prat verd, va fent una descripció en anglès del seu antic pis a Sarajevo, ocupat des de la guerra a l'ex-Iugoslàvia per inquilins que ara es resisteixen a ser desallotjats. L'artista descriu de memòria el pis on va viure amb els seus pares just abans de la guerra, intentant moure's pel prat reproduint l'espai de les habitacions i explicant anècdotes vinculades a cadascuna de les estances.

Marcel Broodthaers

Brussel·les, 1924 – Colònia, 1976

Marcel Broodthaers és un dels artistes cabdals del segle XX per la seva capacitat per redefinir el llenguatge de l'art i fusionar les diverses disciplines artístiques. El seu treball comprèn l'escriptura, el cinema, la producció d'objectes i l'obra gràfica. Tot utilitzant el llenguatge i l'escriptura com a punts de partida, la seva obra ofereix una reflexió constant sobre la condició de l'art; una exploració formal i conceptual que revisa el paper de l'artista, de l'espectador i, molt especialment, del museu com a institució encarregada de la seva difusió. En el seu ús de la paraula, Broodthaers integra errors, dobles sentits i girs simbòlics que posen en dubte les convencions socials que determinen la funcionalitat tant de l'objecte com de la paraula en el món de l'art.

L'exposició incorpora tres exemples significatius de la producció d'obra gràfica de Marcel Broodthaers, un registre que apostava per certa democratització de l'art i que l'artista va portar al límit tot incloent inscripcions fetes a mà en tiratges il·limitats. D'aquesta manera, Broodthaers qüestiona la condició d'obra d'art, tot jugant amb un doble equívoc: per una banda, la tensió entre el producte manufacturat i l'original intervingut; per l'altra, els jocs de significat que incorpora a través del llenguatge.

Musée - Museum *Museu - Museum*

1972

Impressió multitò, fotolitografia
i collage sobre paper
2 elements 50,7 x 74,5 cm c/u
Col·lecció MACBA
Fundació MACBA

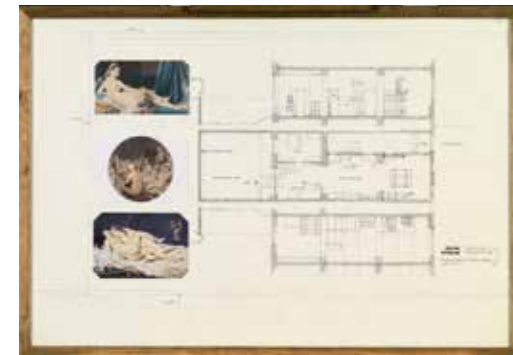
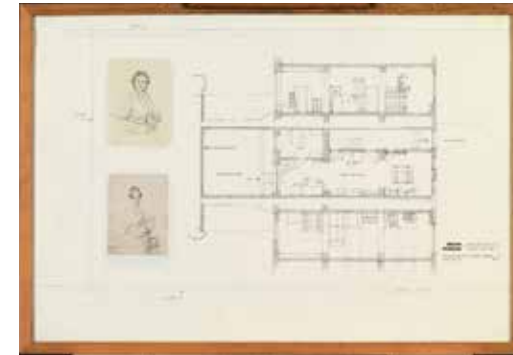
© Estate of Marcel Broodthaers,
VEGAP, Barcelona, 2017
Fotografia: Tony Coll

Museum - Museum *Museu - Museu*

1972

Fotolitografia sobre cartró
Dues fotolitografies
de 84,1 x 59,8 cm c/u
Col·lecció MACBA.
Fundació MACBA

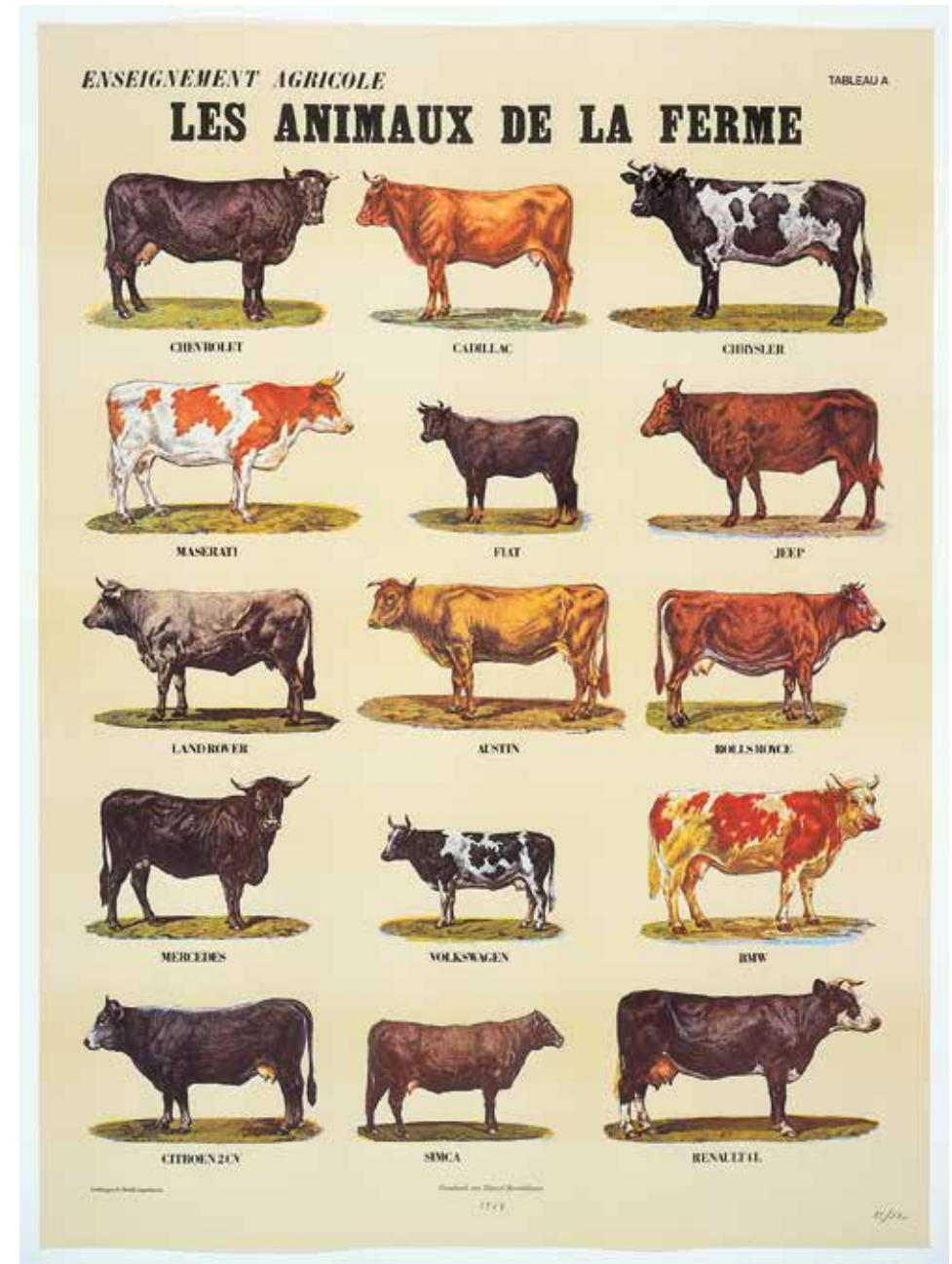
© Estate of Marcel Broodthaers,
VEGAP, Barcelona, 2017
Fotografia: Rocco Ricci

Les Animaux de la ferme [detail]
Els animals de la granja

1974
Impressió offset, impressió
multità sobre cartró
2 elements 82 x 60 cm c/u
Col·lecció MACBA
Fundació MACBA
© Estate of Marcel Broodthaers, VEGAP, Barcelona, 2017
Fotografia: Rocco Ricci

Museum-museum critica el mercantilisme de l'art a partir de la figura icònica del llingot d'or i diferents missatges escrits que barregen noms d'artistes famosos i productes comercials bàsics. En la mateixa línia, *Musée-Museum* mostra la planta de l'edifici que va albergar el museu de Broodthaers amb tota una sèrie d'obres falses i, finalment, *Les Animaux de la ferme* estableix un paral·lelisme entre diferents tipus de vaques i marques de cotxes.

Anne-Lise Coste

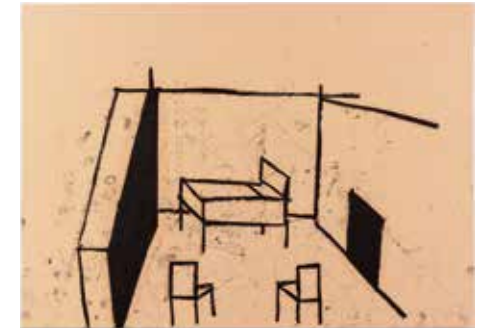
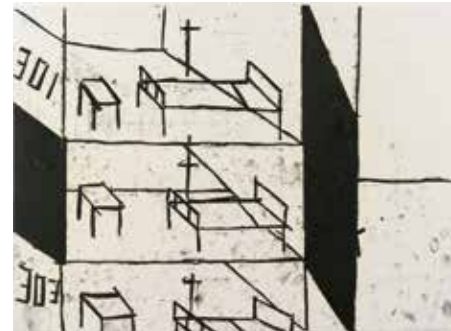
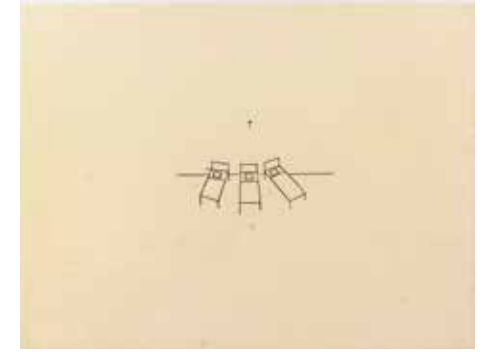
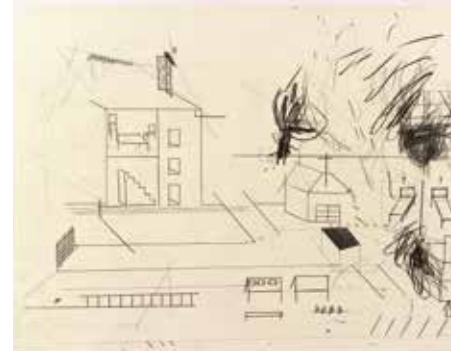
Marsella, 1973

Mitjançant el dibuix i el text, l'artista francesa Anne-Lise Coste combina l'expressió de determinats estats d'ànim amb una crítica d'ordre social i política. La flexibilitat del seu traç desdibuixa la suposada narrativitat del dibuix per apostar per un tipus de connexió emocional i visceral que revisa certs aspectes controvertits, i fins i tot tabú, dins la nostra societat. L'artista sol generar composicions aparentment decoratives que a la vegada li permeten analitzar tot un seguit d'ansietats i fòbies contemporànies. A més, la seva obra sol incorporar textos i frases escrites que, des d'un lirisme asfixiant, solen referir-se a aspectes de la vida quotidiana.

There *Allà*

2010
Pastel i llapis sobre paper
4 dibuixos de 50 x 65 cm c/u
4 de 50 x 70 cm c/u
(d'un conjunt de 40)
Col·lecció MACBA
Consorci MACBA
©Anne-Lise Coste, 2017
Gasull Fotografia

A l'hivern del 2010, Anne-Lise Coste es va tancar durant cinc dies per evocar els cinc anys d'adolescència en què havia estat sotmesa a un tractament clínic. Va ser un exorcisme personal que es va plasmar en una sèrie de dibuixos que despleguen de forma obsessiva un mateix tema: l'arquitectura hospitalària i l'atmosfera de clausura que conservava la memòria personal de l'artista. El títol de les obres —tots els dibuixos porten el mateix títol, *There*— sintetitza el component emotiu de les imatges: allà. Les imatges mostren un únic escenari: l'hospital. I així, amb un traç molt auster de línies anguloses i cossos geomètrics, s'hi mostra l'habitació, el llit, les creus, la repetició de les habitacions i una torre exterior amb una xemeneia de totxo.

Esther Ferrer

Sant Sebastià, 1937

Esther Ferrer és una artista conceptual especialment coneguda per les seves *performances*. Al llarg de la seva trajectòria, ha treballat tant de manera individual com formant part del *Grupo Zaj*. Aquest grup va ser un col·lectiu artístic de tipus experimental —vinculat a l'art i també a la producció musical i sonora— format per Juan Hidalgo, Ramón Barce, Walter Marchetti i la mateixa Esther Ferrer, que va estar actiu entre el 1964 i el 1996.

El treball d'Esther Ferrer se centra en l'anàlisi del cos i de la seva presència en objectes o espais quotidians. El fet de treballar a partir de l'experiència directa implica que la seva obra depengui sempre d'un temps específic. Les seves accions es caracteritzen per fugir de la teatralitat i la ficció, apostant per una idea de realitat que s'allunya de qualsevol joc de representació per erigir-se com una vivència irrepetible. En aquest sentit, els guions de les seves *performances* solen ser molt directes i senzills; bàsicament petits enunciats que, a mode d'instruccions, suggereixen una acció.

Silla Zaj *Cadira Zaj*

1974

Fusta i tinta impresa
sobre paper

79 x 34 x 45 cm

Col·lecció MACBA

Fundació MACBA

© Esther Ferrer, VEGAP,

Barcelona, 2017

Gasull Fotografia

Silla Zaj és una de les peces més emblemàtiques d'Esther Ferrer de l'època en què pertanyia al *Grupo Zaj*. Més enllà del fet d'estar situada a la sala d'exposicions, la peça gairebé no genera cap diferència amb la vida quotidiana: és una cadira normal i corrent però incorpora un contundent enunciat que s'adreça directament a l'espectador. El missatge convida a fer un gest anodí —asseure's a la cadira— però amb la voluntat de quedar-se assegut per sempre. D'aquesta manera, Esther Ferrer reflexiona sobre el pas del temps, una de les constants en la seva obra.

Peter Friedl

Oberneukirchen, 1960

Des de principis dels noranta, Peter Friedl ha dut a terme una obra heterogènia que investiga l'abús de la justícia i les configuracions del poder en el món contemporani. Friedl també ha tingut interès en conceptes d'exclusió més subtils, com el de la infància. Friedl s'interessa pels abusos històrics poc visibles i per la desobediència civil, i evidencia que el conflicte sorgeix quan falta el consens. El seu és un treball de crítica social i política que implica una revisió profunda dels codis, cànons i gèneres que sustenten la modernitat artística. En aquest sentit, el seu treball suposa un exercici de resistència i fugida de les convencions pròpies del sistema de l'art.

Untitled (Badly Organized)

Sense títol (mal organitzat)

2003

Tubs de neó, cables
i transformadors

Frase sencera 64 x 300 x 6,5 cm

Col·lecció MACBA

Fundació MACBA

Donació de l'artista

© Peter Friedl, 2017

Gasull Fotografia

Aquesta peça de Peter Friedl sembla generar un missatge autocrític que evidencia i a la vegada anuncia amb solemnitat un suposat error: allò que no està ben organitzat. A mode de gargot, el neó utilitza una tipografia irregular que reforça la seva estranyesa. L'artista incorpora aquí moltes capes de significació: des de les més directes —la crítica al mateix concepte d'art i al seu engranatge institucional— fins a d'altres de més complexes i gairebé inacessibles. En definitiva, el neó de Friedl aporta un gest inesperat i atípic: reconèixer que el que se'ns està mostrant no funciona com hauria de funcionar.

Gordon Matta-Clark

Nova York, 1943-1978

Gordon Matta-Clark va començar documentant edificis abandonats, en els quals aviat va intervenir per retallar, buidar o seccionar-hi figures geomètriques. Les seves intervencions, conegudes com a *building cuts* o talls d'edificis, contenien una renovació del llenguatge escultòric i una crítica no només a l'arquitectura moderna, sinó també al capitalisme i al model de vida nord-americà. En només vuit anys, del 1970 al 1978, Matta-Clark va crear un corpus artístic complex, radical i innovador que ha influït en les generacions posteriors d'arquitectes i artistes plàstics.

Aquestes dues obres sintetitzen la intensitat processual de Gordon Matta-Clark. A *Splitting* (1974), l'artista va partir literalment una de les típiques cases de classe mitjana situada en un barri perifèric de Nova Jersey. A *Conical Intersect* (1975), va generar una sèrie de cercles a les parets d'un edifici de pisos a punt de ser enderrocat en el barri obrer de Les Halles, a París. Al costat de l'edifici, l'esquelet del nou centre d'art Georges Pom-

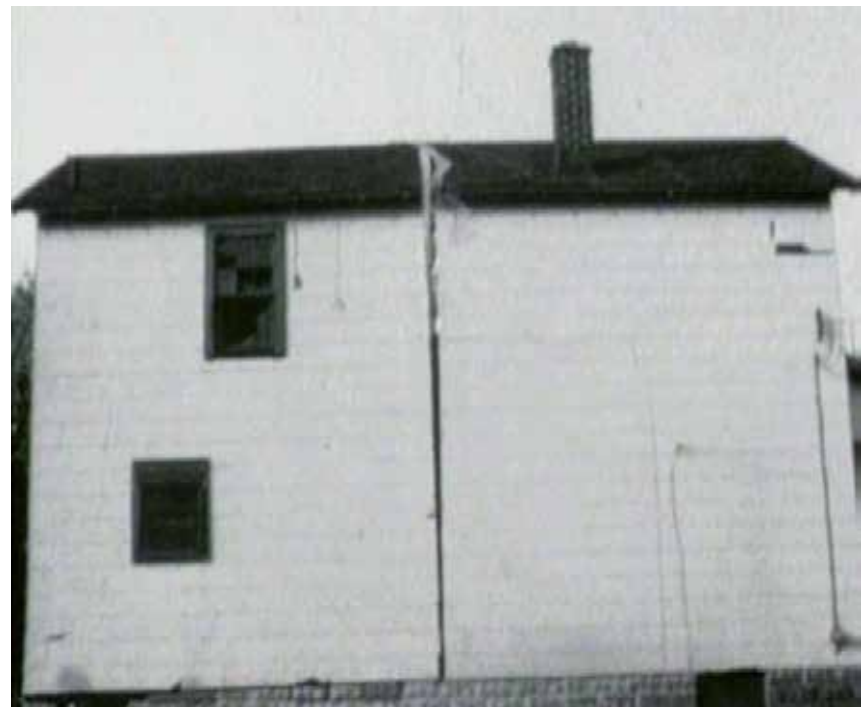
Splitting Partició

1974
Fotografia a les sals de plata
40,5 x 50,6 cm
Col·lecció MACBA
Fundació MACBA
© Estate of Gordon Matta-Clark,
VEGAP, Barcelona, 2017
Fotografia: Tony Coll
per MACBA

Splitting Partició

1974
Pel·lícula super-8 mm transferida a vídeo, b/n i color, sense so
40,5 x 50,6 cm
Col·lecció MACBA
Fundació MACBA
© Estate of Gordon Matta-Clark,
VEGAP, Barcelona, 2017
Fotografia: MACBA

pidou, llavors en construcció, reforçava el sentit crític de la seva intervenció. En els dos casos, la contundència de Matta-Clark suposa una acció de denúncia contra la demolició de determinades zones urbanístiques.

Conical Intersect
Intersecció cònica

1975
Fotocollage de fotografies
a les sals de plata
18 x 13,3 cm
Col·lecció MACBA
Fundació MACBA
© Estate of Gordon Matta-Clark,
VEGAP, Barcelona, 2017
Fotografia: Tony Coll

Conical Intersect
Intersecció cònica

1974
1975
Pel·lícula 16 mm transferida
a vídeo, color, sense so,
18 min 40 s
Col·lecció MACBA
Consorti MACBA

Cildo Meireles

Rio de Janeiro, 1948

Des dels anys seixanta, l'artista brasiler Cildo Meireles ha redefinit la pràctica artística a través d'una ampliació de l'experiència sensorial de l'espectador. A més de la implicació social i ètica contra el capitalisme i el colonialisme d'Occident en què se centren les seves obres, en bona part d'elles és la condició mateixa de l'art la que es posa en joc. Sovint incorpora experiències tàctils, sonores, olfactives i gustatives que demanen una plena implicació de l'usuari.

Inserções em circuitos ideológicos. Projeto Coca-Cola
Insercions en circuits ideològics. Projecte Coca-Cola

Objecte
Serigrafia sobre plàstic,
vidre i metall
3 ampolles 25 cm d'alçada c/u
Col·lecció MACBA
Fundació MACBA
Obra adquirida gràcies a Corinne
Disserens i Pablo Azul Disserens
© Cildo Meireles, 2017
Fotografia: Tony Coll

Durant els anys setanta i vuitanta, Cildo Meireles va realitzar una sèrie de treballs que oferien una forta crítica en contra de la dictadura militar brasilera. Per aquest motiu, alguns dels seus treballs s'insereixen de manera furtiva en la societat de l'època i donen lloc a uns processos relacionals i especulatius que desdibuixen la barrera entre el que es considera art i el que no. A *Insercions en circuits ideològics. Projecte Coca-Cola*, Meireles aprofita el sistema de retorn de les ampolles de Coca-Cola per escriure missatges de reivindicació política i tornar-les a posar en circulació. El missatge enregistrat —«*Yankees go home*»— era una protesta frontal contra l'imperialisme nord-americà. Com a la majoria de les seves obres, l'experiència directa és el que dona sentit a la peça.

Younès Rahmoun

Tetuan, 1975

Les instal·lacions de Younès Rahmoun) tenen una gran capacitat per evocar la dimensió universal de l'espiritualitat. Les seves peces són d'una gran simplicitat: la repetició sistemàtica d'un gest, una paraula, una acció o un element que opera com un principi meditatiu. Rahmoun observa l'espai privat de les conviccions interiors i prova de materialitzar-lo de la manera més pura, de vegades només amb elements com la llum, l'espai i el silenci.

77

2014
Instal·lació lumínica
Dimensions variables
Col·lecció MACBA
Fundació MACBA
Obra adquirida gràcies
a la Fundació Banc Sabadell
© Younès Rahmoun, 2017
Fotografia: Rafael Vargas

Younès Rahmoun presenta aquí una instal·lació formada per setanta-set llums agrupats en deu formacions en forma de flor que, alhora, dibuixen conjuntament una flor més gran. Els llums representen les setanta-set branques o camins de la fe dins l'islam. Rahmoun treballa molt influït per les filosofies zen i sufí, i pel paper de les matemàtiques i l'astronomia en la tradició musulmana. Un detall clau de la peça és que està orientada cap a la Meca.

Tere Recarens

Arbúcies, 1967

Tere Recarens comença a exposar el seu treball a principis dels anys noranta. Els seus projectes es caracteritzen per una anàlisi exhaustiva de l'experiència directa com a gest vital. En aquest sentit, els seus viatges i la seva biografia han anat configurant gran part de la seva trajectòria. Utilitzant la diversió com a valor primari, la seva incursió en determinats contextos culturals dona lloc a múltiples revisions de la seva condició d'artista. Així, l'artista genera una mena d'autoretrats que es defineixen a partir de la seva capacitat d'adaptació i de lectura de l'entorn i de les relacions amb els altres.

Fucking Glory

Put a gloria

2007

Llana teixida

970 x 150 cm

Col·lecció MACBA

Fundació MACBA

Col·lecció Fundación Repsol

© Tere Recarens, 2017

Fotografia: Cortesia Galeria

Toni Tàpies

Fucking Glory és una gran instal·lació de bufandes que revisa els missatges reivindicatius i de pertinença que genera la noció d'afició. Especialment interessada en la posada en crisi de la identitat a través d'emblemes i lemes, en les diferents sèries de bufandes que l'artista ha dut a terme ha anat alterant els missatges per exhibir la seva incursió i capacitat de relació en llocs on no comparteix la llengua.

Àngels Ribé

Barcelona, 1943

Àngels Ribé no concep l'art com un objecte, sinó més aviat com una experiència. Tot i la seva formació com a escultora, a finals dels anys seixanta l'artista abandona la condició formal i matèrica de la seva obra per transitar cap a l'àmbit de l'acció mitjançant experiències basades en la natura i el cos. En les seves primeres accions, Ribé intervé subtilment en elements propis de la natura —la llum, una onada, la pluja—, generant així petites alteracions.

A finals dels anys setanta, comença a utilitzar el seu propi cos per explorar les condicions geomètriques de l'espai. En aquests treballs, la relació entre el cos i el lloc es genera mitjançant càlculs i proporcions de caràcter matemàtic. En la sèrie titulada *3 punts*, tres accions realitzades entre el 1970 i el 1973, l'artista explora les diferents variants del triangle, la figura més simple que uneix tres punts i una de les mesures bàsiques del món. En aquest tipus d'accions, la fotografia esdevé fonamental com a registre de documentació.

3 punts 3

1973

Fotografia a les sals de plata

5 elements 30,5 x 61 cm c/u

Col·lecció MACBA

Fundació MACBA

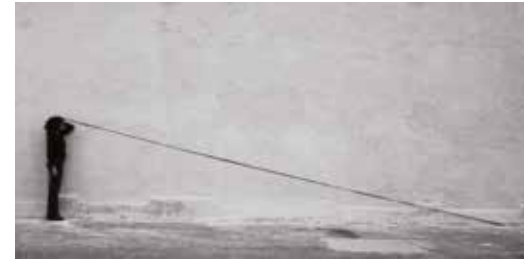
Obra adquirida gràcies a

Dinath de Grandi de Grijalbo

© Àngels Ribé, 2017

Fotografia: Rocco Ricci

3 punts 3 suposa la darrera de les accions d'Àngels Ribé dedicades a la forma del triangle. A *3 punts 1*, la primera de la sèrie, l'artista tensa un cordill entre dos punts en una cantonada blanca, cosa que projecta una ombra que dibuixa un triangle sobre els dos murs. A *3 punt 2* utilitza el seu cos i la seva pròpia ombra per dibuixar un triangle rectangle i, finalment, a *3 punts 3*, torna a fer servir el seu cos contra una paret i, movent-se entre els dos extrems, genera diversos tipus de triangles (isòsceles, escalè i agut). El desplaçament de l'artista en l'espai i en el temps genera tota una coreografia geomètrica i vital.

Dieter Roth

Hannover, 1930 - Basilea, 1998

L'obra de Dieter Roth es caracteritza per una eufòrica fusió entre art i vida. Situat dins els corrents neodadaistes de finals dels anys cinquanta i principis dels seixanta, el seu treball sol incorporar materials orgànics que dificulten en gran mesura la perdurabilitat de les obres, fet que utilitza per qüestionar els sistemes de mercantilització de l'art. Progressivament, els seus objectes van donar lloc a grans instal·lacions on l'artista recuperava directament tots aquells escenaris que formaven part de la seva vida. Destaca també la seva producció de llibres i el seu treball en l'àmbit sonor. A partir dels anys setanta, va col·laborar amb artistes com Arnulf Rainer o Richard Hamilton, amb qui va passar temporades a Cadaqués. Dieter Roth va reivindicar sempre el canvi constant en l'art, i això el va portar a jugar també amb el seu propi nom —Dieter Roth, dieter roth, DITERROT, diter rot o Dietrich Roth—, segons les obres o contextos en què l'artista treballava.

Lorelei - Langstreckensonate

Lorelei - Sonata de llarga distància

1978

Fusta, paper, casset,
reproductor d'àudio
i enregistrament sonor
59,6 x 27,5 x 10,8 cm
2.400 min

Col·lecció MACBA

Fundació MACBA

© Estate of Dieter Roth, 2017

Fotografia: Tony Coll

Lorelei - Sonata de llarga distància suposa una extensa pràctica de piano duta a terme per Dieter Roth conjuntament amb els seus fills, Vera i Björn. La peça consta de 38 cintes de casset i un radiocasset especialment preparat per escoltar les cintes. La impossibilitat d'assumir el temps de duració (2.400 minuts) reforça la seva condició vital més enllà de la seva identitat com a obra d'art pensada per consumir-se des dels espais d'exposició. *Lorelei* es va publicar l'any 1978 amb una edició limitada de 20 exemplars. Cada un contenia les 38 cintes i el radiocasset dins d'una capsula de fusta pintada a mà.

Dieter Roth – Richard Hamilton

Hannover, 1930 - Basilea, 1998
Hannover, 1930

En aquesta vitrina hi conviuen diferents registres gràfics centrats en la relació entre Dieter Roth i Richard Hamilton i els seus vincles amb el poble de Cadaqués, on Hamilton estiujava i rebia les visites de Roth. Trobem materials diversos com cartells i referències en diferents presentacions del projecte *INTERFACES*, on tots dos artistes es van retratar mútuament a través de múltiples recursos matèrics i fotogràfics, o la sèrie de postals *Suite Two: The Rotham Certificates* —una col·lecció de 37 dibuixos també realitzats mitjançant processos compartits entre els dos artistes. De tots, destaquem especialment *Canciones de Cadaqués*, un doble vinil de set polzades a 45 rpm. El disc suposa un projecte d'autoria doble basada en l'intercanvi i en la relació de complicitat i amistat entre ells. La peça consta d'un original i un certificat. En l'original, els dos artistes s'encarreguen de les veus i l'acompanyament de guitarra, mentre que en el certificat, Luis Chispas, un gos de Cadaqués notable pel seu lladrec, contribueix en la secció vocal, embolcallat pels acords de guitarra de Hamilton i Roth.

Cartell d'*INTERFACES III* a la Galeria Eude de Barcelona

1977
Tinta impresa sobre paper
60 x 42 cm
Ed. 3/30
Col·lecció MACBA
Fundació MACBA
Donació Lanfranco Bombelli
© Estate of Dieter Roth, 2017
© Richard Hamilton, VEGAP,
Barcelona, 2017
Fotografia: Tony Coll

INTERFACES, Artists Statements, September 1997 - February 1978 *INTERFACES, declaracions d'artistes, setembre de 1977 - febrer de 1978*

1977-1978
Tinta impresa sobre paper
59,2 x 42 cm (obert);
21 x 19,9 cm (plegat)
Col·lecció MACBA
Fundació MACBA
Dipòsit Família Bombelli
© Estate of Dieter Roth, 2017
© Richard Hamilton, VEGAP,
Barcelona, 2017
Fotografia: Tony Coll

Suite Two. The Rotham Certificates *Suite dos. Els certificats de Rotham*

1977
Tinta impresa sobre cartolina
40 postals: 10,4 x 14,8 cm c/u;
estoig: 15 x 10,9 x 1,3 cm
Col·lecció MACBA
Fundació MACBA
Dipòsit Família Bombelli

Canciones de Cadaqués *Cançons de Cadaqués* Amb Luis Chispas

1976
Discos de vinil de 45 rpm
2 discos de 19 x 19 cm c/u
Ed. 30/60 certificat + 500 exemplars
Col·lecció MACBA
Fundació MACBA
Donació Lanfranco Bombelli
© Estate of Dieter Roth, 2017
© Richard Hamilton, VEGAP,
Barcelona, 2017
Fotografia: Tony Coll

Mireia Sallarès

Barcelona, 1973

Els treballs de Mireia Sallarès estan relacionats amb la sociologia i l'antropologia cultural. Analitzen històries reals de persones i col·lectius d'arreu del món (França, Estats Units, Mèxic, Veneçuela), amb una predilecció per les dones. Una altra condició habitual dins el seu treball són les qüestions d'estrangeria i adaptació a contextos aliens. L'artista analitza el món com a estrangera, fent servir entrevistes, intervencions en l'espai públic o d'altres tipus de suport per reflexionar sobre conceptes com la veritat, la violència, el plaer, la memòria o l'estatus. Sallarès utilitza la incursió documental, donant veu a les persones amb les quals treballa, i ho fa sempre des d'una clara voluntat de compromís polític i social.

Literatura de replà, una relectura

2014

Fragment de paret,
fotografia cromogènica,
documents diversos, taula,
cadires i enregistrament sonor,
35 min

Mides diverses

Col·lecció MACBA

Fundació MACBA

© Mireia Sallarès, 2017

Fotografia: Eva Guillaumet

L'octubre del 2013, en senyal de protesta contra l'administració de l'edifici on havia viscut durant 15 anys, Mireia Sallarès va decidir encolar quatre textos literaris sobre els murs de maó i ciment que tancaven quatre pisos on feia poc vivia gent. El projecte es va titular *Literatura de replà*. A partir de la seva intervenció es van generar tota una sèrie d'esdeveniments fortuïts i oficials que donen lloc a una instal·lació que recopila tot el procés: les visites a l'edifici, la relació afectiva entre els veïns (tant els nous com els vells), la resolució judicial i, fins i tot, el fet que la defensa utilitzés la seva intervenció artística com una de les proves.

Zush

Barcelona, 1946

Zush és el nom que l'artista Albert Porta va adoptar entre el 1968 i el 2001. A partir d'aquest any, i fins a l'actualitat, l'artista treballa i viu sota el pseudònim d'Evru. L'obra de Zush es caracteritza per la construcció d'una mitologia personal de naturalesa autobiogràfica. Aquesta cartografia pròpia es nodreix de l'acumulació d'imatges que fan referència a les nocions de cos i de la creació d'una escriptura, un codi personal —*asura*— que pretén expressar tot allò que no és possible explicar d'una manera racional. Aquests elements organitzen múltiples universos paral·lels que mantenen un delicat equilibri entre el que és aparentment caòtic i monstruós i la composició racional. La voluntat de dessacralitzar la figura de l'artista i la seva diversitat d'interessos han dut Zush a fer servir un extens espectre de mitjans que el fan difícil de catalogar: de la pintura, el dibuix i el grafisme als *assemblages*, la fotografia i el *collage*, el llibre o l'enregistrament sonor... Zush ha manifestat sovint la seva confiança en el potencial creatiu de totes les persones, i també en el caràcter terapèutic de l'art.

Kaenia II

1972

Pintura

Acrílic i tinta sobre tela

200,5 x 200,5 cm

Col·lecció MACBA

Dipòsit de la Generalitat

de Catalunya

Antiga Col·lecció Salvador Riera

© Zush/Evru, VEGAP,

Barcelona, 2017

Fotografia: Rocco Ricci

Kaenia II és una pintura de gran format on veiem el cos nu d'un personatge femení. De marcada estètica psicodèlica, l'obra reflecteix l'imaginari oníric i fantasiós de Zush, en què la representació artística permet connectar amb altres estats de consciència que van més enllà de la raó. La pintura connecta amb les vivències de Zush a Eivissa a inicis dels anys setanta, on la vida en una comuna, les experiències lisèrgiques i el seu posicionament contracultural van marcar el caràcter ideològic i formal de la seva obra.

Servei educatiu

Els serveis educatius del Programa d'Arts Visuals de la Diputació de Barcelona s'encarreguen a professionals especialistes en art i educació; s'adrecen i s'adapten a diferents segments de públic —individual, familiar, escolar i altres grups (entitats, esplais, gent gran, etc.)—; adopten diferents formats —visita dinamitzada, visita dialogada, visita performativa, i taller experimental—, i tenen per objectius generals:

- Estimular la curiositat i l'interès.
- Promoure la recepció activa, la participació, el respecte, l'associació d'idees, l'experimentació, el pensament crític i la creativitat.
- Fomentar el treball individual i de grup.
- Oferir eines de coneixement, contextualització i anàlisi.
- Donar confiança per a l'aproximació autònoma a l'art contemporani i a les temàtiques i problemàtiques actuals (socials, polítiques, econòmiques, etc.).
- Compartir el gaudi per l'aprenentatge.

Servei educatiu per a grups d'educació infantil, educació primària i d'adults. A càrrec d' **Experimentem amb l'Art**

S'ofereix l'espai expositiu com un laboratori per investigar i conèixer estats d'ànim, comportaments i actituds al voltant de l'acte entusiasta. Es proposa una activitat en què s'identifiquin, s'investiguin, es coneguin i es valoritzin «els entusiasmes» de les obres de l'exposició en diàleg amb «els entusiasmes» dels participants.

Segons les característiques de cada grup, s'exploren algunes de les aproximacions a l'entusiasme que planteja l'exposició: la construcció cosmogònica, la potència creativa de la vida quotidiana, la càrrega performativa del cos, l'activisme de caràcter social l'autocrítica.

Educació infantil i educació primària

- Títol: Tossudament entusiastes
- Destinataris: grups d'infantil i primària (a partir de P4)
- Grups: grup-classe
- Durada: 1 hora 30 minuts
- Tipus d'activitat: visita dinamitzada i taller experimental

Fotografies: Eva Guillaumet

Adults

- Títol: Lectures entusiastes de la Col·lecció MACBA
- Destinataris: adults a partir de 16 anys
- Grups: màxim 25 persones, amb concertació prèvia o sense
- Durada: 1 hora
- Tipus d'activitat: visita dialogada

Servei educatiu per a grups d'educació secundària. A càrrec de **Jordi Ferreiro**

- Títol: Visites performatives
- Destinataris: grups de secundària
- Grups: grup-classe
- Durada: 1 hora 30 minuts
- Tipus d'activitat: visita performativa

Amb aquestes visites performatives es convida els alumnes i professors a adoptar una posició activa i participativa davant l'obra d'art, a ser alhora participants i creadors d'un esdeveniment únic i irreplicable. Aquestes visites funcionen com un primer apropament a l'art contemporani, utilitzant la *performance* com a fil conductor de l'activitat. No es tracta només de veure les obres exposades, sinó de viure l'experiència de visitar una exposició d'una manera més lúdica i menys passiva.

La visita consta d'un recorregut no lineal a l'exposició amb diferents propostes d'acció per dialogar i activar altres discursos davant l'obra d'art. De la mà dels artistes, s'explora la *performance* com un llenguatge artístic agitador capaç de transformar l'espectador passiu en un subjecte actiu.

Servei educatiu per a famílies.

A càrrec de **Marta Galán**

- Títol: Cossos que fan coses
- Destinataris: grups familiars amb nens/es a partir de 6 anys, preferiblement
- Grups: màxim 30 persones
- Durada: 1 hora 30 minuts
- Tipus d'activitat: visita performativa

Es proposa al grup familiar partir de la pròpia experiència del cos i l'acció per explorar i comprendre la disposició entusiasta i apassionada dels artistes que es presenten a l'exposició. No es tracta tant d'explicar les obres i les seves característiques com d'*habitar* l'espai expositiu amb diferents accions guiades que ajudin a comprendre, des del *fer*, les metodologies que els artistes empenen i els compromisos d'ordre estètic, social o polític que plantegen.

S'ofereix un exercici lúdic i participatiu per a tota la família que pren el cos i l'acció com a epicentre i que proposa transitar l'exposició des de la pròpia experiència física i performativa; cossos que fan coses, fan temps, fan presència a l'espai expositiu. Es convida a practicar en família el gest entusiasta i obstinat que reivindica la intensitat anímica del treball en l'art.

Visites dinamitzades per a persones amb Alzheimer.

A càrrec del **CCCB Programa Alzheimer**

Projecte pilot que vol explorar l'interès i la viabilitat en l'àmbit local d'un servei educatiu d'art contemporani específic per a persones amb Alzheimer.

Activitats vinculades

Conferència

- «**Cap a una lectura entusiasta de l'art contemporani**». Conferència a càrrec de **David Armengol**, comissari de l'exposició.

Converses

- «**La pràctica artística: entre el fer i el no fer**». Conversa entre **Ignasi Aballí**, artista, i **David Armengol**, comissari de l'exposició
- «**La pràctica artística: la biografia com a eina de treball**». Conversa entre **Tere Recarens**, artista, i **David Armengol**, comissari de l'exposició
- «**Donar forma a una col·lecció**». Conversa entre **Antònia Maria Perelló**, conservadora i cap de la Col·lecció MACBA, i **David Armengol**, comissari de l'exposició

Activitat performativa

- **Itinerari-recorregut per l'entorn natural** guiat per **Àngels Ribé**, artista, en conversa amb **David Armengol**, comissari de l'exposició

Taller de formació

- **Taller sobre pràctiques col·laboratives** amb **Mireia Sallarès**, artista

Itinerància

Badalona
Sala Josep Uclés.
Centre Cultural El Carme
Del 14 de setembre
al 5 de novembre de 2017

Martorell
Muxart. Espai d'Art
i Creació Contemporanis
Del 23 de febrer
al 6 de maig de 2018

Vilanova i la Geltrú
Centre d'Art Contemporani
la Sala
Del 9 de novembre de 2018
al 6 de gener de 2019

Ripollet
Centre Cultural de Ripollet
Del 10 de novembre de 2017
al 7 de gener de 2018

Cerdanyola del Vallès
Museu d'Art de Cerdanyola
Del 15 de juny
al 2 de setembre de 2018

Sant Cugat del Vallès
Centre d'Art Maristany
Del 17 de gener
al 10 de març de 2019

Vilafranca del Penedès
Sala dels Trinitaris
Del 12 de gener
al 18 de febrer de 2018

Igualada
Museu de la Pell d'Igualada
i Comarcal de l'Anoia
Del 14 de setembre
al 4 de novembre de 2018

Terrassa
Sala Muncunill
Del 15 de març
al 5 de maig de 2019

THE
DIVERSITY
OF
SOCIETY
IS
THE
KEY

**Diputació
Barcelona**

| #DibaOberta

Oficina de Difusió Artística

Comte d'Urgell, 187

Edifici del Relotge

08036 Barcelona

oda.artsvisuals@diba.cat

www.diba.cat/arts-visuals.asp

@ArtsVisualsODA